

Fragmentit unesta¹

I (B1) Sekstos Empeirikos, *Adversus mathematicos* 7.132.

Vaikka tämä selitys (*logos*) on olemassa aina, vaipuvat ihmiset aina ymmärtämättömyyteen, sekä ennen sen kuulemistä että sen kuulemisen jälkeen. Vaikka kaikki tapahtuu tämän selityksen (*logoksen*) mukaisesti, kokemattomilta he vaikuttavat kokiessaan ”sanoja ja tekoja”, jollaisia minä tuon julki: erotellen tarkoin kunkin luontonsa mukaisesti ja näyttäen asian todellisen laidan. Mutta muille ihmisille jää salatuksi se, mitä he tekevät valveilla ollessaan, niin kuin se, mitä he unohtavat tekevänsä nukkuessaan.

(tai: Vaikka tämä selitys (*logos*) on olemassa, aina eivät ihmiset onnistu sitä ymmärtämään, eivät ennen sen kuulemistä eivätkä sen kuulemisen jälkeen. Vaikka kaikki tapahtuu tämän selityksen (*logoksen*) mukaisesti, kokemattomilta he vaikuttavat kokiessaan ”sanoja ja tekoja”, jollaisia minä tuon julki: erotellen tarkoin kunkin luontonsa mukaisesti ja kertoen asian todellisen laidan. Mutta muille ihmisille jää salatuksi se, mitä he tekevät valveilla ollessaan, niin kuin se, mitä he unohtavat tekevänsä nukkuessaan.)

III (B2) Sekstos Empeirikos, *Adversus mathematicos* 8.133.

[Siksi täytyy seurata yhteistä.] Vaikka selitys (*logos*) on yhteinen, useimmat elävät kuin heillä olisi oma ymmärrys.

[V (B71–73) Marcus Aurelius 4.46.]

[Pidä aina mielessäsi, mitä Herakleitos sanoi (seuraa versio fragmentista XLI, B76). Ja pidä mielessäsi myös, että] Ihmisiltä unohtuu, minne tie vie. [Ja että] He ovat ristiriidassa sen kanssa, mihin he ovat mitä läheisimmissä suhteissa [kaikkeutta ohjaavan *logoksen* kanssa]; ja se, mitä he kohtaavat päivittäin, tulee heille vieraaksi. [Ja että] Meidän ei pitäisi puhua ja toimia kuin unessa [(seuraa fragmentti XIII, B74)].

[VI (B89) Plutarkhos, *De superstitione* 166c.]

[Herakleitos sanoo, että] Valvovilla on yksi ja yhteinen maailma, mutta nukkuvat kääntyvät pois, kukin omaansa.

LXXXIX (B21) Klemens, *Stromateis* 3.21.1.

Kuolema on se, mitä me näemme valveilla; ja se, mitä nukkuessamme, uni.

XC (B26) Klemens, *Stromateis* 4.141.2.

Yöllä ihminen sytyttää valon itselleen, kun katseensa ovat sammuneet. Eläessään hän koskettaa kuollutta nukkuessaan, ja valveilla hän koskettaa nukkuvaan.

(tai: Yöllä ihminen sytyttää valon itselleen, kun katseensa ovat sammuneet. Elossa hän syttyy kuolleesta nukkuessaan, ja valveilla hän syttyy nukkuvaan.)

[XCI (B75) Marcus Aurelius 6.42.]

[Herakleitos tarkoittaa käsittääkseni, että] Nukkuessaan ihmiset ottavat työntekijöinä ja työtovereina osaa maailman tapahtumiin.

XCIII (B88) Pseudo-Plutarkhos, *Consolatio ad Apollonium* 106e.

†Yksi ja† sama: elävä ja kuollut ja valvova ja nukkuva ja nuori ja vanha. Sillä nämä muuttuvat tullakseen noiksi, ja nuo muuttuvat tullakseen jälleen näiksi.

CIX (B118) Stobaios 3.5.8.

Valon kiila kuiva sielu viisain ja paras.

CX (B63) Hippolytos, *Refutatio ad omnium haeresium* 9.10.6.

[† . . †] he nousevat ylös ja tulevat valppaiksi elävien ja kuolleitten vartijoiksi.

CXXII (B16) Klemens, *Paedagogus* 2.99.5.

Miten kukaan voisi piiloutua siltä, mikä ei painu mailleensa koskaan?

Suomentanut Jari Möller

Viite & Kirjallisuus

- 1 Käännökset perustuvat Charles H. Kahnin toimittaman ja kommentoiman Herakleitosen fragmenttien laitoksen kreikan-kieliseen tekstiin teoksessa *The Art and Thought of Heraclitus. An Edition of the Fragments with Translation and Commentary* (Cambridge University Press, Cambridge 1979). Roomalaisin numeroin merkitty järjestys on Kahnin. Sulkeissa on annettu Hermann Dielsin toimittaman ja Walther Kranzin uudistaman esisokraatikojen fragmenttien laitoksen numerointi, jota käytetään yleisesti tieteellisessä ja populaarisakin keskustelussa esisokraatikoihin viitattaessa (*Die Fragmente der Vorsokratiker*. Druckerei Hildebrand, Berlin 1961). Tämän jälkeen on mainittu fragmentin lainaavan antiikin kirjailijan nimi ja teoksen kohta, josta lainaus on poimittu. Hakasulkeet fragmentin numeron ympärillä merkitsevät, että ko. ”fragmentti” ei ole suora, sananmukainen lainaus vaan enemmän tai vähemmän vapaa lainaus tai tulkinta Herakleitosen tekstistä. Hakasulkein on ympäröity myös fragmenttien osat, jotka edustavat lainaavien ja tulkitsevien kirjailijoiden mahdollisia omia lisäyksiä ja kommentteja Herakleitosen sanoihin. – *Suom. huom.*